

Høringsinnspill - Besøksstrategi Ytre Hvaler nasjonalpark (BS)

Hvaler kommune

Administrasjonen

Rådmannen anbefaler en forsiktig kommunikasjonsstrategi, da antall besøkende raskt kan komme ut av kontroll dersom kommunikasjonsstrategien «treffer». Mengdeturisme medfører større risiko for helt uventede, triste opplevelser rundt hvordan turister oppfører seg. Erfaringer andre har gjort seg med eksempelvis bevisst ødeleggelse av og tagging på benker og skilt, brenning på svaberg etc., kan være en direkte konsekvens av at det er feil type turister som kommer med feil motivasjon til et område. Jo flere som kommer desto flere vil potensielt kunne oppføre seg i strid med hva nasjonalparken tåler. Det blir spesielt viktig med enkel og tydelig kvalitetsinformasjon rundt forutsetningene for å bevege seg i parken. Det må videre være en bevissthet rundt hvilke besøkende man ønsker å tiltrekke seg. Etter rådmannens syn bør dette være mennesker som ønsker å oppleve det stille, urørte og det unike landskapet, til fots, og ikke de som ønsker adrenalinkick, fart og spenning. Besøksstrategiens henvisning til nasjonalparkens visjon; langsommere, mykere og dypere, er således et vel egnet rammeverk og styringsgrunnlag.

Rådmannen er av den vurdering at kanalisering av ferdsel kan være et hensiktsmessig grep for å spare de mer sårbare områder, men suksessfaktoren her vil være avhengig av totalmengde besøkende. Dersom man jobber mot en svak, kontrollert og treffsikker økning, vil strategien fungere godt. Dersom man oppnår stor besøksvekst, vil enkeltpunktene bli utsatt for veldig stor slitasje. Fokuset på kvalitetsopplevelser også utenfor parken for å redusere trykket inn i parken er således et godt grep. Mange adkomstpunkter, og tiltak for tilrettelegging av flere besøksdøgn må strategisk løses på en god måte, i nærhet til, men utenfor nasjonalparksområdet. Slik kan man sørge for mykest mulig bevegelse i selve nasjonalparken.

Det er etter rådmannens vurdering viktig å nøye vurdere hvilken kommunikasjonsstrategi som velges, slik at besøkstrykket ikke kommer ut av kontroll eller blir negativt for natur, lokalbefolkning og omgivelser. Kommunikasjon utad vil måtte styres slik at utilsiktede konsekvenser unngås og slik at man når ut med god kunnskapsformidling som fremmer stolthet, forståelse for vern og verneverdier i Ytre Hvaler og som sørger for at forvaltningen selv sikrer budskapet i kommunikasjonen av nasjonalparken.

Med dagens differensierte bruk av nasjonalparken er ikke friluftslivet vurdert som en stor trussel mot verneverdiene, men noen områder er mer sårbare enn andre, og må beskyttes mot økt bruk. Det er av dette viktig at man er bevisst hvilken informasjon som gis ut slik at besøket ikke blir uhåndterlig, men balansert og bærekraftig.

Hvaler kommunestyre

Hvaler kommunestyre hilser velkommen en godt gjennomarbeidet og bred besøksstrategi for Ytre Hvaler Nasjonalpark (YHN). Med denne på plass løftes viktige og spennende perspektiver knyttet til Norges første marine nasjonalpark inn i kommunens arbeid med en strategisk plan for reiselivet. Gjennom dette strategidokumentet trekkes frem både de muligheter som nasjonalparken gir for økt turismesatsning, samtidig som strategien vektlegger forhold der vi samtidig kan stå i fare for å true de naturverdier som nasjonalparken skal ivare.

Kommunestyret vil selv med dette positive grunnlaget komme med følgende innspill i høringsrunden:

1. Siden YHN grenser både til Kosterhavet og Færder nasjonalpark bør besøksstrategien også ha med et avsnitt som sier noe om de verdier som dette nasjonalparkfellesskapet samlet representerer. Det bør arbeides med sammenfallende besøksstrategier for de tre nasjonalparkene som beskriver og sikrer vern for sammenliknbare områder og naturarter og samme type forbud. Da vil det bli lettere for besøkende å vite hva som er gjeldende forventninger til oppførsel i et større arealområde. Verdien av å verne større arealflater enn det YNH omfatter bør ivaretas.
2. I YHN finner vi populære strekninger/områder for friluftaktiviteter både i de landbaserte og sjøbaserte delene av parken. Dette ikke først og fremst på grunn av en bred bevissthet om

nasjonalparkens verdier, men som en historisk arv sikret gjennom rundt 60 servituttavtaler inngått av Oslofjordens friluftsråd på 50-og 60-tallet. Dette historiske arbeidet bør fortelles i besøksstrategien og nevnes i den formidlingen som kommer som et resultat av strategidokumentet.

3. Selv om besøksstrategien gir en bred omtale av de verneverdier som er representert både på land og sjø i YHN, er det vanskelig for besøkende å få en opplevelse av de undersjøiske forholdene både havtopografisk og det mangfoldige livet i et område med dyp ned til 460 meter. Stikkord her er Hvalerdypet og korallrevet ved Tisler.

I planlegging og utvikling av utvalgte informasjonspunkter, Storesand spesielt nevnt, er det derfor ønskelig at det bl.a. gjennom digitale løsninger planlegges for muligheter av bredere innsikt og forståelse for det som befinner seg under havoverflaten.

4. Destinasjonsstrategien legger opp til ikke å bidra til økt internasjonal turisme i YHN. Hvaler kommunestyre har forståelse for grunnlaget for en slik holdning. Imidlertid innser vi at den interessen som andre nasjonalparker og sårbare områder i Norge utsettes for – jfr. Lofoten, i økende grad også kan komme til å gjelde YHN. I det informasjonsmaterielle og ved de info. punkter som planlegges må det også planlegges for flerspråklig informasjon om parkens verneverdier og det ansvar som påhviler besøkende til området.

5. Mål for verneverdiene og for den besøkende knytter seg opp mot tanken om å bevare «urørtheten» og stillheten i nasjonalparken og at denne kunnskapen skal formidles. Mål for reiselivet kan tilsynelatende virke mer rettet mot å promotere økt besøk av hensyn til potensialet for verdiskapning og turistindustri.

Denne interessekonflikten er godt beskrevet i planen, men det er få konkrete spor i planene på hvordan oppfølging av konsekvensene av økt tilstrømning til parken og nærområdene overvåkes og følges opp. Tiltak bør beskrives, både hvem som har ansvar for oppfølging, hvordan og hvor ofte det bør gjøres.

6. Besøksplanen problematiserer ikke hva en uttalt økt verdiskapning i reiselivssammenheng består i, hvilke kostnader dette innebærer i form av vedlikehold, renhold og tilrettelegging, på hvilken måte, for hvem, eller hvem som skal bære kostnadene. Verdiskapning kan omfatte en rekke ulike aktiviteter, som både er skånsomme mot verneverdiene og som medfører uønsket slitasje. På dette området ser det ut som det gjenstår konkret arbeid som det nå vil påhvile nasjonalparkforvaltningen å følge opp.

7. På turstier både i og utenfor YHN ser vi en økende interesse for terrengsykling. Dette gir utvilsomt fine naturopplevelser samtidig som denne delen av friluftslivet kan skape dype sår i naturen. Det er derfor nødvendig at nasjonalparkforvalter/kommunen går i dialog med interessegrupper som representerer sykkelturistene for å skape forståelse for hvor dette kan foregå og med det klargjøre hvor dette ikke er tillatt.

8. Hvaler kommunestyre vil at strategien også berører strategiske valg knyttet til økt tilgjengelighet for besøkende med funksjonsnedsettelse eller andre med bevegelseshemninger.

9. Hvaler har mye fin natur som ikke er en del av Nasjonalparken. Å satse på kulturlandskap og naturverdier utenfor nasjonalparken vil være et virkemiddel for å begrense/hindre overforbruk av sårbar natur i nasjonalparken. Landbruk er en avgjørende for kulturlandskapet på Hvaler. Å ivareta det landbruket som finnes her er veldig viktig. Som en del av avlastningen av Nasjonalparkens mange besøkende bør det derfor samtidig som Nasjonalparkens egen besøksstrategi også tilrettelegges for flere småbønder og landbruk i småskala landbruk, særlig i form av beitedyr for å holde kulturlandskapet vedlike.

Kommentar fra nasjonalparkstyret

Administrasjonen

Rådmannens anbefalinger er viktige innspill, og tas med i det videre arbeidet med kommunikasjon. En plan for kommunikasjon er en viktig del av besøksstrategien, og har som mål å nå ut med strategiens målsettinger og strategiske valg. Ytre Hvaler nasjonalparkstyre vil bruke kommunikasjon som et strategisk verktøy. Da er det viktig at flest mulig av aktørene formidler kommunikasjonsplanens

budskap. Involvering av de mest sentrale aktørene i arbeidet med utforming av kommunikasjonsplanen er derfor en forutsetning; -både for å sikre et omforent budskap og for å fordele kommunikasjonsansvar når planen skal gjennomføres.

Hvaler kommunestyre

1. *Besøksstrategien skal ta utgangspunkt i verneområdet som nasjonalparkstyret forvalter. Færder har utarbeidet en egen Besøksstrategi, som er utarbeidet over samme mal fra Miljødirektoratet.*

I kap. 1.3 kan det sies noe mer om verdier som nasjonalparkfellesskapet med Færder og Kosterhavet samlet representerer. YHNP er enig i at samarbeid med Færder og Kosterhavet nasjonalparker om informasjon som beskriver ulike eller sammenliknbare områder, naturarter og samme type forbud vil være nyttig. Vi har også i dag brosjyrer med felles informasjon med Kosterhavet. Det er etablert en samarbeidsarena for de tre nasjonalparkene ved at styrene for parkene møtes årlig. Forvaltningen i de tre nasjonalparkene har jevnlig kontakt.

Interreg-prosjektet Kosterhavet-Ytre Hvaler: "Vår felles arv" (2008-2011) hadde fokus på utvikling av bærekraftig reiseliv i og rundt nasjonalparkene og ga nyttig erfaring for å iverksette opplæring og bevisstgjøre bedrifter som opererer i Ytre Hvaler området. Dette prosjektet så Kosterhavet og Ytre Hvaler som ett område som kan utvikles til et bærekraftig reisemål året rundt. Informasjonstavlene i Ytre Hvaler har samme design som i Kosterhavets nationalpark, som et resultat av samarbeidet i interregprosjektet «vår felles arv», for å skape gjenkjennbarhet ved besøk i de to nasjonalparkene på hver side av grensen. Plakatene på skiltene fulgte den gamle malen for informasjonsplakater/skilt fra Miljødirektoratet, som nå skal byttes ut til ny merkevaremal for Norges nasjonalparker.

I Interreg-prosjektet Vår felles arv var bærekraftig destinasjon et delprosjekt. En av aktivitetene var vertskapssamlinger for ulike næringsaktører i Hvaler og Fredrikstad i tillegg til svenske deltakere. De fikk opplæring i blant annet vertskapsrollen og naturverdiene i nasjonalparken. I interregprosjektet «Gränsen som attraktion» som nasjonalparken var med i fra 2017 er det laget forslag til guideutdanning. Dette bør vi bygge videre på i besøksstrategiarbeidet.

Informasjon (internett, brosjyrer etc.) produseres etter behov, og med de samme krav til profesjonell presentasjon og faglig innhold som øvrig informasjon om nasjonalparken.

2. *Oslofjordens Friluftsråd sitt historiske arbeid med sikring av friluftslivsområder kan kort presiseres i kap. 3.4.3. Dette er ellers beskrevet i kapittel 3.1.3 om friluftsliv og ferdsel i forvaltningsplanen.*

Oslofjordens Friluftsråd sitt historiske arbeid med sikring av friluftslivsområder kan også nevnes i den formidlingen som kommer som et resultat av besøksstrategien.

3. *Det er et godt innspill at det i planlegging og utvikling av utvalgte informasjonspunkter, Storesand spesielt nevnt, er ønskelig at det bl.a. gjennom digitale løsninger planlegges for muligheter for bredere innsikt og forståelse for det som befinner seg under havoverflaten. Økonomiske rammer påvirker disse mulighetene.*

4. *I tråd med designmanual for Norges nasjonalparker skal informasjon om verneområdene gis på flere språk. Vi vurderer at engelsk er det viktigste språket å oversette til i YHNP.*

5. *Det er etterlyst at BS bør beskrive oppfølging av konsekvensene av økt tilstrømning til parken; både hvem som har ansvar for oppfølging, hvordan og hvor ofte det bør gjøres.*

Oppsyn og overvåking av bruken av YHNP er beskrevet flere steder i BS bl.a. i kap. 3.4.4, men hovedsakelig i forvaltningsplanen. Statens naturoppsyn (SNO) har oppsyn med nasjonalparken, forankret i naturoppsynsloven. For tiden er en oppsynsstilling knyttet til nasjonalparken. SNO er tillagt oppsynsmyndighet etter naturmangfoldloven, friluftslvsloven, villtloven, lakse- og innlandsfiskeloven, motorferdselloven, kulturminneloven og deler av forurensningsloven. I tillegg til å føre kontroll med at lovverket blir overholdt, skal SNO drive veiledning og informasjon. På bestilling fra forvaltningsmyndigheten kan oppsynet dessuten drive skjøtsel, registrering og dokumentasjon.

Gjennom den årlige bestillingsdialogen skal det etableres rutiner for samarbeidet mellom forvaltningsmyndigheten og SNO mht. oppsyn, slik at en i fellesskap kan prioritere innsatsen. Utenfor YHNP har ikke nasjonalparkstyret ansvar for dette, men dette anser vi det som naturlig å samarbeide om i Destinasjonsrådet.

6. *Vi mener at BS nettopp problematiserer økt verdiskapning i reiselivssammenheng og møter dette ved å velge de strategier som er beskrevet i kap. 2.2. Hvilke kostnader dette innebærer i form av vedlikehold, renhold og tilrettelegging, på hvilken måte, for hvem, eller hvem som skal bære kostnadene er det flere enn forvaltningsmyndigheten som må bidra til å besvare.*

7. *Et godt innspill som peker på en økende utfordring.*

Sykling er omtalt og problematisert i BS flere steder i kap.3. Sykling og organisert bruk av hest er bare tillatt på veier eller traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen. (§3, pkt 5.3). Forvaltningsplanen kap. 3.1.3 omtaler reglene for sykling i YHNP, og Vedlegg 9 viser kart over veier og traseer som er godkjent for sykling og organisert bruk av hest. Det er få områder som egner seg for sykling i nasjonalparken. Sykling bør omtales i BS kap. 2.2.1.

8. *Miljødirektoratet har påpekt at universell utforming er lite aktuelt innenfor nasjonalparkens verneforskrift. Besøkssentrene på Storesand og Kornmagasinet er derfor de stedene i BS som konkret er omtalt med tanke på økt tilgjengelighet for besøkende med funksjonsnedsettelse eller andre med bevegelseshemninger.*

9. *Et godt innspill som vil støtte opp om BS.*

Høringsuttalelse fra Hvaler kommune v/næring og Hvaler Destinasjonsråd.

Vi viser til mottatt høringsbrev. Hvaler kommune ved fagområde næring og Hvaler Destinasjonsråd avgir med dette en felles uttalelse til Besøksstrategien.

Bakgrunn:

Siden arbeidet med besøksstrategien startet opp, og Hvaler kommune ved næringssjef ble invitert inn i arbeidet, har det vært en betydelig utvikling knyttet til Hvaler kommunes arbeid med destinasjons- og reiselivsutvikling. I 2021 gjennomførte kommunen en reismålsprosess etter mal fra Innovasjon Norge, og strategidokumentet «Hvaler Hele Året» forelå høsten 2021. Som resultat av dette opprettet Hvaler kommune høsten 2022 en lokal destinasjonsledelse der YHNP ved Nasjonalparkforvalter deltar. Destinasjonsledelsen, Hvaler Destinasjonsråd, leder og koordinerer destinasjonsutviklingen for Hvaler. Arbeidet i rådet er tett integrert med næringsavdelingens arbeid innenfor reiselivsutvikling. Det er derfor hensiktsmessig å avgi en felles høringsuttalelse fra rådet og kommunens fagområde næring.

Uttalelse:

Samlet sett er dette et (svært) fyldig og godt strategidokument der kunnskapsunderlaget fremstår som meget solid. Visjonen «langsommere, mykere og dypere» gir et bilde av nasjonalparken mange kan assosiere seg med, og er svært god.

I besøkssammenheng er det viktig at nasjonalparken har mye og god informasjon om besøksvolum og ikke minst hvem de besøkende er. I denne sammenheng er det interessant å merke seg at en så vidt stor andel av de besøkende kommer fra nabokommuner, har gjerne hytte i området og er på gjentagende besøk i parken. Svært få er på organisert tur og det er en liten andel utenlandske besøkende. Dette innebærer at det er et betydelig potensial for å trekke til seg besøkende som ikke har besøkt parken før, og at denne målgruppen befinner seg på det sentrale Østlandsområdet og i utlandet.

På side 29 i besøksstrategien (pkt. 2.2.3) uttaler Nasjonalparkstyret at det ikke ønskes økt markedsføring til utenlandske turister, da verneområdet allerede har høyt besøkstrykk. Sett til besøksstrategiens mål for reiselivet på side 21:

«Nasjonalparkområdets verdier som helhet skal synliggjøres og profileres bedre for å bidra til økt verdiskaping i reiselivssammenheng»,
innebærer Nasjonalparkstyrets uttalelse en betydelig begrensning for måloppnåelsen. Nettopp fordi denne andel besøkende er svært lav i dag, og en målgruppe en kan velge å nå gjennom organiserte besøk. Besøk der det kan legges igjen betydelig lokal verdiskaping gjennom reiselivsoperatør/lokalt næringsliv. Slike besøk kan tilrettelegges innenfor områder som tåler et stort besøkstrykk, med god informasjon til de besøkende i forkant og i tillegg inn mot målgrupper som er opptatt av natur og miljø.

Vi ber om at Nasjonalparkstyret vurderer om denne uttalelse fortsatt skal gjelde for besøksstrategien. Som nevnt innledningsvis har det vært en betydelig utvikling knyttet til arbeidet med å utvikle vertskommunen Hvaler som destinasjon, der ikke minst besøksforvaltning nå har fått et helt annet fokus enn tidligere. Det oppleves i denne sammenheng at kommunen og destinasjonsrådet har en sterk felles oppfatning om at verdiskaping og vekst over tid må skje i balanse med natur og lokalbefolkning. Det er derfor gjennomført studietur til Lofoten, engasjert eksterne rådgivere og destinasjonsrådet går nå i gang med å involvere lokalsamfunnet i arbeidet. Dette fremheves idet vi mener økt volum av utenlandske besøkende kan ivaretas gjennom en god besøksforvaltning, der besøksstrategien, men også Hvaler kommunes status som Nasjonalparkkommune gir et solid rammeverk for destinasjonsrådet og kommunens arbeid med destinasjons- og reiselivsutvikling på Hvaler.

Avslutningsvis spilles det inn et ønske fra kommunens næringsavdeling, idet dette tema ikke er diskutert i destinasjonsrådet. Dette gjelder sykling i nasjonalparken og om besøksstrategien kan gi en tydeligere retning på hvordan dette skal ivaretas med tanke på egnede stier, merking og informasjon ut til denne gruppen av friluftinteresserte.

Vi ser frem imot et videre godt samarbeid med nasjonalparken og gleder oss til å kunne ta i bruk en endelig besøksstrategi for Ytre Hvaler Nasjonalpark!

Kommentar fra nasjonalparkstyret

Nasjonalparkstyret har i BS under pkt. 2.2.3 uttalt at vi ikke ønsker økt markedsføring til utenlandske turister, da verneområdet allerede har høyt besøkstrykk, som det påpekes i innspillet fra Destinasjonsrådet. Vi kjenner til hvordan det kan gå når besøkstrykket kommer ut av kontroll; jfr. Trolltunga og Lofoten. Her ønsker vi å heller være «føre var enn etter snar». Det betyr derimot ikke at ikke informasjon om nasjonalparken «på ulike flater» skal være på flere språk; I tråd med designmanual for Norges nasjonalparker skal informasjon om verneområdene gis på flere språk. Vi vurderer at engelsk er det viktigste språket å oversette til i YHNP.

Vi er enige i at økt volum av utenlandske besøkende nok kan ivaretas gjennom en god besøksforvaltning, der besøksstrategien, men også Hvaler kommunes status som Nasjonalparkkommune, gir et solid rammeverk for destinasjonsrådet og kommunens arbeid med destinasjons- og reiselivsutvikling på Hvaler. Det gjenstår imidlertid en god del arbeid med innfallsporter og annen tilrettelegging som kan kanalisere besøkende til de minst sårbare områdene i verneområdet. Vi mener derfor at vi bør komme lenger i arbeidet med besøksforvaltningen, før vi vurderer å markedsføre nasjonalparken for utenlandsk besøkende.

*Etter innspill fra Destinasjonsrådet ser vi at en bedre formulering under pkt. 2.2.3 kan være:
«...andel utenlandske besøkende er lav (8 %) sammenlignet med andre verneområder i Norge. Dette viser et potensial i å markedsføre Ytre Hvaler nasjonalpark for å få flere utenlandske gjester til*

nasjonalparken. Ytre Hvaler nasjonalparkstyre ønsker imidlertid å komme lenger i arbeidet med besøksforvaltningen, før vi vurderer å markedsføre nasjonalparken for utenlandsk besøkende.»

Til dette kan tilføyes rådmannens innspill om at «det er viktig å nøye vurdere hvilken kommunikasjonsstrategi som velges, slik at besøkstrykket ikke kommer ut av kontroll eller blir negativt for natur, lokalbefolkning og omgivelser. Kommunikasjon utad vil måtte styres slik at utilsiktede konsekvenser unngås, og slik at man når ut med god kunnskapsformidling som fremmer stolthet, forståelse for vern og verneverdier i Ytre Hvaler og som sørger for at forvaltningen selv sikrer budskapet i kommunikasjonen av nasjonalparken. Kommunikasjonsstrategier og tiltak må tilpasses konkrete mål og måltall for besøkende og konsekvenser vurderes slik at konfliktnivået minimeres.»

Innspill om tydeligere retning i BS på hva som gjelder for sykling i nasjonalparken er viktig.

Sykling er omtalt og problematisert i BS flere steder i kap.3. Sykling og organisert bruk av hest er bare tillatt på veier eller traseer som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplanen. (§3, pkt 5.3).

Forvaltningsplanen kap. 3.1.3 omtaler reglene for sykling i YHNP, og Vedlegg 9 viser kart over veier og traseer som er godkjent for sykling og organisert bruk av hest.

Det er få områder som egner seg for sykling i nasjonalparken. Sykling bør omtales i BS kap. 2.2.1.

Hvaler hytteforening

Når en leser rapporten (om vi ikke har oversatt noe) så står det ingenting om

- Antall hytter som er i nasjonalparken

- Bør det ikke fremgå noe om hvilken kommunikasjon, retningslinjer etc

Forvaltningen har med disse hytteeierne? Er det ikke noe kommunikasjon så mener vi at det bør åpnes for at det er en dialog/kanal – toveis. Tanken vår er at Forvaltningen av parken vil vinne på å gi ut informasjon om ting som skjer til disse eiendommene

- Vi har også fått tilbakemelding om at hytteeierne opplever at folk som særlig da sykler i parken nærmest sykler hent inne på trappa til hyttene – «de er jo i en nasjonalpark og da er alt fritt». Vi tenker at i et slikt dokument som en besøksstrategi bør det fremgå at en og her må vise alminnelig oppførsel/folkeveit for privatlivets fred. De hyttene som ligger i parken var der lenge før parken ble innført og litt «respekt» for dette bør folk vise.

Det står ingenting om hyttene – noe vi syns bør tas inn.

Kommentar fra nasjonalparkstyret

Antall hytter er omtalt i kap. 3.3.4 Nøkkeltall for turisme på Hvaler: Hvaler er med sine 4 362 hytter Norges 8. største hyttekommune.

Forvaltningsplanen er sendt til alle hytteeiere i nasjonalparken. Den inneholder alle retningslinjer som hytteeiere må forholde seg til. Særlig viktig er kap. 3.1.6. Hytter og andre bygninger. Besøksstrategien er en del av forvaltningsplanen, derfor gjentas ikke dette i BS.

Forvaltningsplanen ligger også tilgjengelig på nettsiden til [nasjonalparkstyret](#).

Hvaler Hytteforening er representert i rådgivende utvalg. Nasjonalparkforvalter har løpende dialog med hytteeiere som er berørt av tiltak eller når de selv ønsker å gjennomføre tiltak.

Herføl Vel

Herføl Vel ønsker å uttrykke sin støtte til den foreslåtte besøksstrategien for Ytre Hvaler nasjonalpark.

Herføl Vel skal være en aktiv, engasjert og relevant forening og jobbe med saker for øyas beste og medlemmenes felles interesser. Foreningen har om lag 140 medlemmer, disse er enten fastboende, hytteeiere eller folk som er glad i øya og tilbringer tid her. Velforeningen ønsker å være en relevant samarbeidspartner for Hvaler kommune og andre offentlige myndigheter, samtidig som vi vil være en aktiv pådriver i forhold til viktige drifts- og forvaltningsoppgaver på øya. Herføl Vel er videre engasjert i øyas kulturhistorie og flotte natur, og virker for å fremme kunnskap om dette.

På Herføl kan man ta inn spektakulær natur, se gravrøyser fra bronsealderen og jettegryter. Dette er noe fastboende, eiere av fritidsbolig, båtfolk og andre besøkende verdsetter høyt. De senere år har vi også opplevd en økning i dagsturisme via øyhopping med ferge til Herføl.

Vi anser god skilting som et viktig tiltak for å gjøre det enklere for besøkende å finne fram på Herføl. At det vises vei til gode utkikkspunkt og severdigheter i nasjonalparken, samt andre fasiliteter som offentlig tilgjengelige toalett. Dette vil bidra til en bedre opplevelse for de som besøker øya, samtidig som det kan lede til bedre fordeling av ferdsel og redusert slitasje på sårbare naturområder.

Videre mener vi at skjøtsel av stier er avgjørende for å sikre tilgangen til nasjonalparken. Velforeningen har engasjert seg i gjengroningsproblematikken på øya og har tidligere vært i kontakt med både kommune, fylke, statsforvalter og nasjonalparkforvalter om tema. Godt vedlikeholdte stier vil kunne bidra til å bevare det unike naturmangfoldet i området, samtidig som det ivaretar sikkerheten for besøkende. Dette arbeidet bør prioriteres fremover. Vi diskuterer gjerne om Herføl Vel kan ha en rolle her.

Besøksstrategien, side 26, viser et kart med nasjonalparkens innfallsporter. På Herføl er dette vist med startpunkt i Smalsund og i Kaffebukta, i tillegg til at det foreslås å sette opp en ny større informasjonstavle frampå Herføl ved fergeleiet. Nytt tiltak med skilting i området rundt fergeleiet vil være nyttig for besøkende og støttes fra velforeningen. Nøyaktig plassering av dette skiltet regner vi at blir gjort i samråd med grunneier og berørte naboer.

Vi vil også peke på at stien fra krysset Henry A. Larsens vei og Tøfte (se figur 1-3 under) er en viktig og mye brukt inngang til nasjonalparken. Denne stien passerer forbi kulturminnet og bronsealderrøysa «Langerøsset» og ender ved Linnekleppen/«Tårnet».

Til slutt vil vi understreke betydningen av å synliggjøre og eventuelt videreutvikle mulighet for toalettbesøk i forbindelse med besøk i nasjonalparken. Dette er viktig både for å sikre trivselen til besøkende og for å redusere miljøbelastningen i nasjonalparken. Per i dag er vi kjent med at Skjæregårdstjenesten drifter to utedoer på friområdene på Herføl; på Tjeldholmen i Smalsund og i Kaffebukta. Ved Herføl brygge er det også toaletter, men disse er private og knyttet til næringsvirksomheten til Herføl Handel/Herføl Marina.

Herføl Vel ser fram til videre dialog og samarbeid om oppfølging av strategien. Slik at man kan sikre en balansert utvikling som tar hensyn til både bevaring og tilgjengelighet i nasjonalparken.

Kommentar fra nasjonalparkstyret

Vi takker for støtten til BS.

Herføl er en av øyene i YHNP som tilrettelegges, da forvaltningen mener den tåler økt besøkstrykk. Innspill tas til etterretning når det gjelder innfallsporten ved fergekaja på Herføl. Hvorvidt en alternativ løsning er å sette opp skiltet ved fergeleiet må avklares med grunneier.

Herføl Vel er en sentral organisasjon på Herføl og en viktig samarbeidspart for nasjonalparkstyret i dette arbeidet. Herføl Vel er representert i rådgivende utvalg.

Østfold fylkeskommune

Østfold fylkeskommune setter pris på at Ytre Hvaler Nasjonalpark får en besøksstrategi, og at vi får mulighet til å gi innspill til strategien.

Besøksstrategien er grundig gjennomarbeidet og detaljrik. Det er nyttig i et dokument som dette.

Vi ønsker oss imidlertid følgende i den ferdige versjonen:

- En oppsummering av hovedpunktene i strategien.
- En navigeringsmulighet i dokumentets digitale versjon – innholdsfortegnelsen bør inneholde lenke til aktuelt sted i dokumentet.
- Endring av navn på fylkeskommune og statforvalterembetet, der man omtaler nåværende (2024) og fremtidig virksomhet.

3.1.6 Kulturminner

Kommunen er lokal kulturminnemyndighet og der tiltak er ønskelige i og nær kulturminner må kommunen kontaktes. Der det er ønskelig med økt tilrettelegging og formidling av kulturminner

(skilting og skjøtsel, digital formidling) rettet mot publikum, bør fylkeskommunen involveres. Om nye kulturminner blir funnet skal også fylkeskommunen varsles.

3.3.4 Nøkkeltall for turisme på Hvaler

Det nevnes hva som er gjort arbeid for å få en oversikt over besøk på Hvaler og i nasjonalparken. Vi savner et mål i besøksstrategien for å utvide kunnskapsgrunnlaget på dette området.

Det arbeides for tiden med metoder for å få større innsikt besøkstall. For Oslofjorden er det nylig blitt brukt PPGIS-metode. Denne undersøkelsen er gjennomført av Universitetet i København. Den er dessverre mangelfull i Østfold, grunnet mangel på respondenter. Metodikken er imidlertid videreførbar. [PPGIS-undersøgelse af udendørs fritidsaktiviteter i Oslofjorden inkl. strandzonen - miljodirektoratet.no](https://www.miljodirektoratet.no/PPGIS-undersogelse-af-udendørs-fritidsaktiviteter-i-Oslofjorden-inkl.-strandzonen)

3.4.2 Infrastruktur, tilrettelegging, informasjon og formidling

Besøksstrategien kan forutsette et samarbeid mellom kommune/friluftsråd, fylkeskommunen og nasjonalparkforvalter forut for arbeid med en forvaltningsplan for statlig sikrede områder som ligger i nasjonalparken.

Fylkeskommunen er godkjenner av forvaltningsplaner, men ved et samarbeid før innsending av planer kan det sikres en prosess som ivaretar intensjonene i både besøksstrategien og utvikling i statlig sikrede friluftslivsområder i større grad.

Kommentar fra nasjonalparkstyret

Innspill om bedre leselighet i ferdig versjon gjennomføres. Endring av navn på fylkeskommune og statsforvalterembetet gjennomføres i BS.

3.1.6 Kulturminner:

Innspillet tas til etterretning.

3.3.4 Nøkkeltall for turisme på Hvaler:

Innspillet tas til etterretning.

3.4.2 Infrastruktur, tilrettelegging, informasjon og formidling:

Innspillet tas inn i kap. 3.4.2. Dette er i praksis en innarbeidet rutine i dag.

Forum for Natur og Friluftsliv Østfold

Generelt

Først og fremst ønsker vi i FNF å takke for en grundig og helhetlig besøksstrategi for Ytre Hvaler nasjonalpark. Vi stiller oss svært positive til planen, som vil være et viktig grunnlagsdokument for å sikre viktige naturverdier og gode besøksopplevelser i nasjonalparken. Vi synes besøksstrategien lykkes i å gi en god beskrivelse av utfordringer, kvaliteter og muligheter både innenfor og i området rundt verneområdet.

Innfallsporter og foreslåtte tiltak

FNF støtter forslaget til innfallsporter og de foreslåtte tiltakene som er beskrevet i besøksstrategien. Mange av lokalitetene i verneområdet er regionalt og nasjonalt viktige friluftslivsområder med mange besøkende, spesielt om sommeren. Vi mener det er viktig å tilrettelegge stier og turveier i sårbar natur for å unngå skader på verneverdiene, og at kanalisering av ferdsel kan være et godt virkemiddel for å beskytte viktige lokaliteter. Samtidig er vi opptatt at graden av tilrettelegging ikke skal gå på bekostning av naturopplevelsen. Vi opplever at foreslåtte tiltak balanserer hensynet til bruk og vern i nasjonalparken på en god måte.

Vi ønsker nasjonalparkstyret lykke til med det videre arbeidet!

Kommentar fra nasjonalparkstyret

Forum for Natur og Friluftsliv Østfold er en sentral interesseorganisasjon og en viktig samarbeidspart for nasjonalparkstyret. Forum for Natur og Friluftsliv Østfold er representert i rådgivende utvalg. Vi takker for støtten til BS.

Oslofjordens Friluftsråd

Oslofjordens Friluftsråd (OF) takker for muligheten til å uttale seg til forslag til besøksstrategi Ytre Hvaler nasjonalpark. Dette er viktig dokument med tanke på å balansere forholdet mellom vern og bruk i nasjonalparken. Dette er følgelig noe også OF er svært opptatt av, ikke minst med bakgrunn i at mange av våre friområder ligger innenfor nasjonalparken og at vi er opptatt av å ta vare på både naturvern – og friluftsinteressene her. At friluftsliv også inngår som en del av nasjonalparkens formålsparagraf er noe vi har vært opptatt av helt i fra opprettelsen av Ytre Hvaler nasjonalpark i 2009.

Høringsdokumentet er forbilledlig. Det er både velknadd og godt. En har lykket godt med å synliggjøre hva nasjonalparkområdet er, områdets kvaliteter, utfordringer og hva en skal ta vare på. Vi setter også pris på å ha vært involvert i dette arbeidet.

Vi har utover dette følgende kommentarer til høringsdokumentet:

Kap. 2.2 Kanalisering ferdsel til områder som kan tåle høyt ferdselstrykk

I vår forvaltning av friområdene OF har innenfor nasjonalparken er vi opptatt av at brukerinteressene skal tilpasses verneverdiene. Vi har i denne sammenheng hatt et godt samarbeid med nasjonalparken i arbeidet med å skjerme verneverdier som f.eks. ved Ørekroken, samtidig som vi er enige i og har bidratt til at Storesand har blitt en hovedinnfallsport, der en i større grad har kunnet tilrettelegge for en større brukergruppe og økt bruk/besøk. Vi støtter her også forslag til tiltak om å utvikle attraksjoner som ligger like utenfor nasjonalparken. Her inngår også p-plassene til våre friområder i Kuvauen og Guttormsvauen.

Kap. 2.3 Utvikle høy kvalitet på alle møtepunkt mellom besøkende og nasjonalparken

Her inngår forslag til tiltak om å bidra med økt kunnskap gjennom «nasjonalparkguiden». Vi antar dette er et tilsvarende konsept utviklet for Færder nasjonalpark. Her kurses deltakere som ønsker ulike typer guideoppdrag i nasjonalparken og de må også gjennom en «eksamen». OF har i denne sammenheng bidratt med å foredrag om friluftsliv og viktig sikringshistorie, noe som muligens også kan være aktuelt her.

Kap. 3.1.6 Kulturminner

Kulturminner er ikke-fornybare ressurser, med forskjellig tåleevne for besøk på samme måte som naturverdier. Ved tilrettelegging for besøk og formidling av kulturminner bør man vurdere sårbarheten til kulturminnet og faren for skader og slitasje.

Kap. 3.2.1 Sårbarhetsanalyse

Jf. forslag så bistår OF gjerne med å lage en egen bruksplan for Ørekroken der bl.a. løsninger for ferdsel og bruk av området fastsettes. Tilsvarende for Storesand, der en tilretteleggingsplan utarbeides. Her må følgelig også kommunen involveres (utelatt i omtale på side 54, men inngår i omtalen i tiltaksplanen).

Vi er også åpne for å involveres i en plan for bygninger og bruk på Akerøya.

Kap. 3.3.4 Nøkkeltall for turisme på Hvaler

Vi er usikre på om det passer inn her, men vi nevner vår svaibøyeordning Vimpel og svaibøyer - Oslofjord (oslofjorden.org) som er et populært tilbud for mange båtbrukere. Vi har fire svaibøyer inne i nasjonalparken: Tisler (2), Fredagshølet og ved Akerøya. Vi har i tillegg flere svaibøyer i farvannet rundt nasjonalparken. Dette genererer mange besøkende som kan overnatte trygt i skjærgården. I kartet på side 73, kan med fordel ellers også kystledhytta på Lauer plottes inn (rett nok omtalt i kap. 3.3.6).

Kap. 3.3.6 De viktigste opplevelsene i området

Vi er litt usikre om det passer inn under omtale av overnatting her, men vi nevner at det ved Bringebærholmen i Hvaler Padlehuken på Bringebærholmen er ferdig - Padling og på Risholmen i Fredrikstad FROSK Innviet den nye padlehuken på Risholmen - Padling, i forbindelse med ro- og padleledprosjektet til Norges padleforbund, er satt opp padle-/gapahuker for enkel overnatting i skjærgården. Dette er et tilbud både for kajakkbrukere og alle småbåtbrukere. OF har bistått

padleforbundet i dette arbeidet. Det er nå også i ferd med å ferdigstilles en gapahuk i vårt friområde i Døvika på Asmaløy, dette etter initiativ fra OF.

Kap. 3.4.1. Lokalt etablerte og særskilte bruksmønstre

Det er imponerende tall som legges fram ved ferdselstellere i OFs friområde Guttormsvauen. Hele 140.000 passeringer for perioden 2020-2022. Det forteller mye om viktigheten av å vedlikeholde dagens tilrettelegging her. Med mer ekstremvær og styrtregn opplever vi at dette er et av de friområdene som vi forvaltningsmessig sliter mest med. Det er derfor viktig å tenke forebyggende tiltak.

Kystled

Under er vedlagt oppdaterte tall med antall besøks- og gjestedøgn for OFs kystledhytter i Hvaler og for Struten fyr. Vi anbefaler å oppdatere tallgrunnlaget i besøksstrategien da antall gjestedøgn er mer enn tredoblet enn det som framgår av høringsdokumentet.

Hytte	Bookingdøgn 2023	Gjestedøgn 2023
Akerøya	48	337
Brekke skole	99	450
Brottet Klyven	94	289
Brottet Mundastua	90	279
Brottet Stenhoggerhytta	95	284
Homlungen Fyr	132	902
Lauer	58	185
Rekefabrikken	129	507
Struten	66	689
Sum	811	3922

Kap. 3.4.2 Infrastruktur, tilrettelegging, informasjon og formidling

Vi benytter her anledningen til å skryte av det viktige arbeidet Skjærgårdstjenesten gjennomfører i forvaltningen av bl.a. friområdene i nasjonalparken.

Når det gjelder Storesand og omtale på side 90, er som kjent kommunen inne på driftssiden av teltplassen, dette i tett samarbeid med OF.

Kap. 3.4.3 Skjøtsel og drift av sikrede friområder

OF har årlige møter og et godt samarbeid med nasjonalparken, kommunen og Skjærgårdstjenesten rundt behov for revidering av forvaltningsplaner for våre friområder og rundt behov for tilretteleggings – og skjøtelsmidler til de ulike områdene. OF lager forvaltningsplaner og søker Miljødirektoratet om midler.

Kap. 3.4.5 Tradisjonell bruk av området

Lyngbrenning er også en aktivitet som i større grad kanskje kan omtales her. Det er viktig og tradisjonell skjøtsel av kystlyngheia på flere lokaliteter i nasjonalparken. OF hadde gleden av å være med på en lyngbrenning ute i vårt friområde på Tisler våren 2024. Vi fikk en god innføring av metode og viktigheten av denne typen skjøtsel av nasjonalparkforvalter.

Kap. 3.2. Sammenstilling av kunnskap, muligheter og utfordringer

OF får jevnlig henvendelser knyttet til ønsker om sjøfugljakt i og ved nasjonalparken. Regler rundt dette kan derfor med fordel formidles.

Kap. 4 Kommunikasjonsplan

Det er positivt at det skal utvikles og gjennomføres en plan for kommunikasjon som et tiltak i besøksstrategien. OF er, som foreslått, åpne for å bidra i dette arbeidet.

Ideforslag for tilrettelegging og skilting av innfallsporter (vedlegg 1) synes å være gode og støttes. OF støtter ellers opp om oppsummerte forslag i tiltaksplan 2024, vedlegg 3.

OF ser fram til et fortsatt godt samarbeid med Ytre Hvaler nasjonalpark!

Kommentar fra nasjonalparkstyret

Oslofjordens Friluftsråd (OF) er en sentral interesseorganisasjon og en viktig samarbeidspart for nasjonalparkstyret. OF er representert i rådgivende utvalg. Vi takker for støtten til BS.

*Kap. 2.2 Kanalisering ferdsel til områder som kan tåle høyt ferdselstrykk
Innspillet tas til etterretning.*

*Kap. 2.3 Utvikle høy kvalitet på alle møtepunkt mellom besøkende og nasjonalparken
Innspillet tas til etterretning.*

*Kap 3.1.6 Kulturminner
Innspillet tas til etterretning.*

*Kap. 3.2.1 Sårbarhetsanalyse
Innspillet tas til etterretning.*

*Kap. 3.3.4 Nøkkeltall for turisme på Hvaler
Innspill om svaybøyeordningen tas inn i dette kapittelet.
Kystledhytta på Lauer plottes inn på kartet på side 73.*

*Kap. 3.3.6 De viktigste opplevelsene i området
Innspill om padlehuker tas inn i kap. 3.4.1 under Padleled og padleleir.*

*Kap. 3.4.1. Lokalt etablerte og særskilte bruksmønster
Innspill om Guttormsvauen tas til etterretning.
Tallgrunnlaget for Kystled oppdateres.*

*Kap. 3.4.2 Infrastruktur, tilrettelegging, informasjon og formidling
Innspill om oppdatering av tekst på s. 90 tas inn.*

*Kap. 3.4.3 Skjøtsel og drift av sikrede friområder
Kart vist til i BS på s. 33 må rettes til s. 35. Innspill om samarbeid rundt forvaltningsplaner tas inn.*

*Kap. 3.4.5 Tradisjonell bruk av området
Mer omtale av lyngbrenning tas inn etter innspill.*

*Kap. 3.2. Sammenstilling av kunnskap, muligheter og utfordringer
Regler om sjøfugljakt er omtal i forvaltningsplanen bl.a. s. 82. Sjøfugljakt kan også kort omtales i BS.*

*Kap. 4 Kommunikasjonsplan
Innspill tas til etterretning.*

Ørekroken Vel

Ørekroken Vel har som hovedformål å vedlikeholde Rødshueveien, og er derfor i hovedsak et veilag. Vår uttalelse er derfor knyttet til den foreslåtte bruken av veien som tilgang til ett av startpunktene for Nasjonalparken, dvs. parkeringsplassen i enden av Rødshueveien.

Rødshueveien er en privat vei som i hovedsak vedlikeholdes gjennom dugnad av veilagets medlemmer. Vedlikeholdsarbeidet finansieres primært av veilagets medlemmer, men vi får noe

tilskudd fra kommunen og fra Oslofjordens friluftsråd. Vi har også fått noe bistand fra kommunen til skraping av vei, samt bistand på dugnad med å laste opp tilhengere, og vi setter stor pris på dette bidraget.

Rødshueveien er generelt i dårlig stand, og den trenger en mer omfattende oppgradering utover ordinært vedlikehold, og vi jobber med en plan for dette.

Ørekroken Vel mener at Rødshueveien er dårlig egnet som adkomstvei til startpunkt for Nasjonalparken. Parkeringsplassen ligger helt i enden av veien, noe som betyr at hele veistrekningen vil få økt belastning, hele året. Vi ser også en økning av større kjøretøy, slik som bobiler, og veien er dårlig egnet for slike kjøretøy. I tillegg til dårlig veidekke og fundament, er veien smal, og med få møteplasser. Den er i prinsippet ikke dimensjonert for den belastningen den allerede har, og økt bruk vil også øke behovet for vedlikehold ytterligere. Ambisjonen fra kommunen om bruk 'Hele året', kan også føre til besøkende om vinteren, med behov for brøyting. Samlet sett vil dette utgjøre forpliktelser som Ørekroken Vel, men de svært begrensede ressursene vi har, ikke kan påta oss, og som vi mener det er urimelig å kreve.

Vi tror økt bruk av Rødshueveien også vil føre til økt press på Ørekroken, som er et sårbart område. Vi ser det er en økning i kjøring til-, og parkering nede i Ørekroken, noen som fører til mer belastning, også innenfor nasjonalparken.

Vårt primære innspill er derfor at parkeringen i enden av Rødshueveien fjernes som startpunkt for nasjonalparken, samt at kommunens parkeringsplass fjernes. Vi mener det finnes muligheter for å øke kapasiteten på Lammenes, her er det områder på begge sider av RV108. En annen mulighet som kunne utredes, er å benytte 'pukkverket' i nærheten av tunnelåpning som parkeringsplass og startpunkt. Pukkverket har direkte adkomst fra RV108, og ligger i tillegg helt inntil blåmerket sti som går til Ørekroken og Rødshuet. Vi mener dette ville være svært egnet som adkomst til nasjonalparken.

Sekundært, dersom startpunktet i enden av Rødshueveien opprettholdes, mener vi at kommunen må overta ansvar for drift og vedlikehold av veien. Dette fordi vi mener det er urimelig at kommunen og nasjonalparkstyret legger opp til en økt bruk av en privat vei som driftes av et lite veilag, primært for egne midler. En økt belastning på veien, med påfølgende økt behov for vedlikehold, er vi redd for at kan føre til en uholdbar situasjon der belastningen for veilaget blir for krevende. Deltagelse i veilaget er frivillig, og det er allerede utfordrende å rekruttere personer til styret.

Vi stiller gjerne opp til et møte med kommunen og/eller nasjonalparkstyret for å diskutere dette nærmere.

Kommentar fra nasjonalparkstyret

Ørekroken Vel er representert i rådgivende utvalg, og en viktig samarbeidspart for nasjonalparkstyret. Vi har forståelse for at det oppleves som urimelig at en privat vei som primært finansieres av veilagets medlemmer brukes som bilvei for adkomst til et offentlig sikret friluftsområde, Skulpturparken og nasjonalparken.

Tilskudd og praktisk hjelp til vedlikehold fra kommunen og Oslofjordens Friluftsråd skal bidra til å kompensere for noe av ulempene.

Startpunktet fra parkeringsplassen i enden av Rødshueveien er viktig som informasjonspunkt for besøkende til Ytre Hvaler nasjonalpark. Parkeringsplassen er ikke kommunal, men servitutbelagt av Oslofjordens Friluftsråd med veirett.

Innspillet tas til etterretning.

Hvaler kulturvernforening

Hvaler kulturvernforening har behandlet besøksstrategien for YHN og uttrykker anerkjennelse for at det nå kommer på plass en besøksstrategi for Norges første marine nasjonalpark som del av det strategiske arbeidet med en plan for reiselivet på Hvaler. Dette strategidokumentet trekker frem både de muligheter som nasjonalparken gir for reiselivsutvikling, samtidig som strategien vektlegger forhold der overbelastning kan true de naturverdier som nasjonalparken skal ivareta.

Til besøksstrategien vil vi kort kommentere følgende:

1. Flere steder er navnet «Brottet amfi» brukt. Siden dette er et navn kun knyttet til

kulturarenaen, må stedsangivelsen endres til Brottet kystkultursenter. Hvaler kulturvernforening er for øvrig en frivillig organisasjon med eget organisasjonsnummer.

2. I kommunikasjonsdelen av besøksstrategien er Brottet/kystmuseet foreslått som nytt informasjonspunkt. Siden Kystmuseet har meget begrenset åpningstid med kun to dager i uka i sommerukene, foreslås dette endret til Brottet kystkultursenter. Med en beliggenhet både landveis og sjøveis (Skjelsbusundet) tett opp til nasjonalparken ser vi fram til å bidra til utvikling av et slikt informasjonspunkt.

3. På side 100 i dokumentet er kulturminner, både de landbaserte og de marine vektlagt som helt sentrale både i det som skal ivaretas, og som grunnlag for informasjon. Dette ser vi på som en viktig understrekning av de kulturhistoriske elementene som nasjonalparken har innenfor sine grenser både i form av kulturlandskap, historiske bygninger, vrak, sjømerker og fyr, samt synlige tegn i naturen etter Hvalers eneste industrihistoriske periode, nemlig perioden med stenindustri.

At Hkvh er spesielt nevnt i denne sammenheng tar vi som en tillitserklæring. Samtidig signaliserer vi et klart ønske om å kunne være en sentral aktør i samhandling både med nasjonalparkforvalter, styret for nasjonalparken og Miljødirektoratet på området kulturminner og kulturhistorie.

4. Siden YHN grenser både til Kosterhavet nasjonalpark og Færder nasjonalpark bør besøksstrategien også ha med et avsnitt som sier noe om de verdier som dette nasjonalparkfelleskapet samlet representerer. Hva er felles for disse tre parkene, hva er det evt. som er parkenes spesielle verneverdier. Dette bør også reflekteres i informasjonsmateriell og informasjonstavler i parken

5. I YHN finner vi populære strekninger/områder for friluftaktiviteter både i de landbaserte og sjøbaserte delene av parken. Dette ikke først og fremst pga en bred bevissthet om nasjonalparkens verdier, men som en historisk arv muliggjort gjennom rundt 60 servituttavtaler inngått av Oslofjordens friluftsråd på 50- og 60-tallet. Dette historiske arbeidet bør fortelles i besøksstrategien og nevnes i den formidlingen som kommer som et resultat av strategidokumentet.

6. Selv om besøksstrategien gir en bred omtale av de verneverdier som er representert både på land og sjø i YHN, er det vanskelig for besøkende å få en opplevelse av de undersjøiske forholdene både havtopografisk og det mangfoldige livet i et område med dyp ned til 460 meter. Stikkord her er Hvalerdypet og korallrevet ved Tisler. I planlegging og utvikling av utvalgte informasjonspunkter, Storesand spesielt nevnt, er det derfor ønskelig at det bl.a. gjennom digitale løsninger planlegges for muligheter av bredere innsikt og forståelse for det som befinner seg under havoverflaten. Med dette som utgangspunkt, bør strategien legge opp til å signalisere en positiv holdning til charterturer der temaer om naturverdiene i parken formidles.

7. Destinasjonsstrategien legger opp til ikke å bidra til økt internasjonal turisme i YHN. Hkvh har forståelse for grunnlaget for en slik holdning. Dette på lik linje med at Oslofjordens Friluftsråd er tilbakeholden med markedsføring av kystledhyttene overfor et internasjonalt publikum. Imidlertid mener kulturvernforeningen at vi må ha et realistisk forhold til en slik utvikling og innse at den interessen som andre nasjonalparker og sårbare områder i Norge utsettes for – jfr Lofoten, i økende grad også kan komme til å gjelde YHN. I det informasjonsmateriell og ved de info. punkter som planlegges, må det også planlegges for flerspråklig informasjon om parkens verneverdier og det ansvar som påhviler besøkende til området.

Kommentar fra nasjonalparkstyret

Hvaler kulturvernforening er representert i rådgivende utvalg, og en viktig samarbeidspart for nasjonalparkstyret. Vi takker for støtten til BS.

1. Innspill om stedsangivelse: «Brottet amfi» endres til Brottet kystkultursenter der «Brottet amfi» er omtalt i BS (bl.a. s. 94).

2. Innspillet er godt og tas inn. Brottet kystkultursenter bør bli nytt informasjonspunkt.

3. Innspillet om å kunne være en sentral aktør i samhandling både med nasjonalparkforvalter, nasjonalparkstyret og Miljødirektoratet på området kulturminner og kulturhistorie er godt og tas til etterretning.

4. *Besøksstrategien skal ta utgangspunkt i verneområdet som nasjonalparkstyret forvalter.*

I kap. 1.3 kan det sies noe mer om verdier som nasjonalparkfellesskapet med Færder og Kosterhavet samlet representerer. YHNP er enig i at samarbeid med Færder og Kosterhavet nasjonalparker om informasjon som beskriver ulike eller sammenliknbare områder, naturarter og samme type forbud vil være nyttig. Vi har også i dag brosjyrer med felles informasjon med Kosterhavet. Det er etablert en samarbeidsarena for de tre nasjonalparkene ved at styrene for parkene møtes årlig. Forvaltningen i de tre nasjonalparkene har jevnlig kontakt.

5. *Oslofjordens Friluftsråd sitt historiske arbeid med sikring av friluftslivsområder kan kort presiseres i kap. 3.4.3. Dette er ellers beskrevet i kapittel 3.1.3 om friluftsliv og ferdsel i forvaltningsplanen.*

Oslofjordens Friluftsråd sitt historiske arbeid med sikring av friluftslivsområder kan også nevnes i den formidlingen som kommer som et resultat av besøksstrategien.

6. *Det er et godt innspill at det i planlegging og utvikling av utvalgte informasjonspunkter, Storesand spesielt nevnt, er ønskelig at det bl.a. gjennom digitale løsninger planlegges for muligheter for bredere innsikt og forståelse for det som befinner seg under havoverflaten.*

BS kan tydeligere signalisere en positiv holdning til charterturer der temaer om naturverdiene i nasjonalparken formidles i kap. 2.2.2 Utvikle høy kvalitet på alle møtepunkt mellom besøkende og nasjonalparken. Effekten kan være at man bidrar til å øke verdiskaping i og ved nasjonalparken i forbindelse med guidede turer. (s.28 pkt. 2.2.2.)

7. *I tråd med designmanual for Norges nasjonalparker skal informasjon om verneområdene gis på flere språk. Vi vurderer at engelsk er det viktigste språket å oversette til i YHNP.*

Norsk Fyrforening

Norsk Fyrforening viser til forslag til besøksstrategi for Ytre Hvaler nasjonalpark og takker for at vi kan avgi høringsinnspill.

Norsk Fyrforening er i store trekk enig i det fremlagt forslaget til besøksstrategi som det legges opp til. Vi vil påpeke at besøksstrategien i stor grad må harmonisere med tilsvarende besøksstrategier for Færder nasjonalpark, Jomfruland nasjonalpark og Raet nasjonalpark. Det er også etter Norsk Fyrforenings mening viktig å se til besøksstrategien for Kosterhavets nasjonalpark på svensk side av grensen.

En harmonisering vil gi større forutsigbarhet for de som besøker flere av våre marine nasjonalparker. Det vil etter vår mening bidra til økt forståelse for beskyttelse av fugle- og annet livet i våre kystnære områder.

Det er etter Norsk Fyrforenings mening viktig å få frem i besøksstrategien at ferdselsforbud eller andre restriksjoner ikke er til hinder for den frivillige aktivitet med dugnader som legges ned på de fredede fyrstasjonene i nasjonalparken – Holmlungen, Struten og Torbjørnshjær.

De frivillige ved fyrstasjonene i nasjonalparken er helt avhengig av å ha gode arbeidsforhold for å kunne ivareta virksomheten på fyrstasjonene som ligger i Ytre Hvaler nasjonalpark.

Sommerperioden er det tidsrommet i året da fyrene kan drive med utleie og ta imot besøkene. Det er Norsk Fyrforenings klare inntrykk at det i dag er et godt forhold mellom vernemyndighetene, nasjonalparkforvalter og det enkelte fyr – om hvordan man kan ivareta hensynet nasjonalparkforskriften og hensynet til drift av fyret. Vi savner likevel klarere føringer i det fremlagte forslaget til besøksstrategi.

Norsk Fyrforening er opptatt av klima og miljø, og våre medlemsfyr legger stor vekt på å ta hensyn til dette ved sin drift.

Vi tillater oss å minne om at Norsk Fyrforenings medlemsfyr i varetar fredede kystkulturminner på vegne av Staten, og at det er et uttalt ønske fra Stortingets side at fyrene blir gjort tilgjengelig for allmennheten.

Norsk Fyrforening ser at økt interesse fra allmenheten kan påvirke det biologiske livet i nasjonalparken. I forslaget savner vi en bredere utdyping av hvordan man kan tilrettelegge for besøk til kulturminnene i de mer sårbare områdene innen Ytre Hvaler nasjonalpark.

Dette gjelder særlig Torbjørnshjær fyrstasjon. En fyrstasjon som mer eller mindre har forfalt i 25 år – til tross for at fyrstasjonen er fredet av Riksantikvaren. Det bør etter Norsk Fyrforenings side komme frem at det er ønskelig å gjøre denne fyrstasjonen mer tilgjengelig for besøkene.

I den forbindelse så gjør vi oppmerksom på at det må settes i verk enkelte tiltak for å gjøre ilandstigning mer sikker enn i dag. Dette for at de frivillige i venneforeningen Torbjørnshjærs Venner skal kunne komme i land på fyret på en trygg og sikker måte, samt på sikt kunne åpne fyrstasjonen for allment bruk – både dags- og overnattingsbesøk.

Vi er av den oppfatning at det skal være mulig å få til en god besøksforvaltning på Torbjørnshjær - bare forholdene legges til rette for det.

Norsk Fyrforening har tro på en dynamisk forvaltning av besøk i nasjonalparken så lenge det gis informasjon med råd til nasjonalparkens besøkende. Dette kan skje på besøkssentrene og gjennom skilting.

Valg av kommunikasjons- og informasjonsstrategi vil være avgjørende for om man skal lykkes med besøksstrategien. Det er etter Norsk Fyrforenings mening viktig å balansere hensynet til besøkende opp mot hensynet til natur, lokalbefolkning og omgivelser.

God kunnskapsbasert informasjon vil motvirke uheldige konsekvenser og vil kunne bidra til økt forståelse for kulturminnens og naturen betydning i nasjonalparken. Besøk til Ytre Hvaler nasjonalpark skal være opplevelser - «Kultur – ikke bare Tur».

Ut fra Norsk Fyrforenings kunnskap om dagens bruk av Ytre Hvaler nasjonalpark, så vil ikke moderat økning av besøk til kystkulturminnene utgjøre en trussel mot verneverdiene. Det være seg kystkulturminnene eller det biologiske livet over og under vann.

God informasjon og forutsigbarhet for alle parter vil bidra til en balansert og bærekraftig besøksstrategi for Ytre Hvaler nasjonalpark.

Norsk Fyrforening bidrar gjerne i den videre prosessen med besøksstrategi for Ytre Hvaler Nasjonalpark.

Kommentar fra nasjonalparkstyret

Innspill tas til etterretning. Besøksstrategien skal ta utgangspunkt i verneområdet som nasjonalparkstyret forvalter. Færder har utarbeidet en egen Besøksstrategi, som er utarbeidet over samme mal fra Miljødirektoratet. Det er etablert en samarbeidsarena for de tre nasjonalparkene ved at styrene for parkene møtes årlig. Forvaltningen i de tre nasjonalparkene har jevnlig kontakt.

Besøksstrategien må sees i sammenheng med forvaltningsplanen, hvor forvaltning av kulturminner er omtalt i kap. 3.1.5. Det er et uttalt mål i forvaltningsplanen: å sikre verdifulle kulturminner i nasjonalparken. Fornminner og andre freda kulturminner skal tas vare på slik at de kulturhistoriske verdiene opprettholdes. Andre verdifulle ikke-freda kulturminner bør tas vare på slik at de kulturhistoriske verdiene opprettholdes. Bygninger med kulturhistorisk verdi bør ivaretas gjennom bruk.

Verneforskriften er rammen for vern, bruk og forvaltning av nasjonalparken. Vernebestemmelsene inneholder de konkrete reguleringene av ulike aktiviteter og tiltak i nasjonalparken. Verneforskriften er spesielt innrettet mot vern og forvaltning av naturmiljøet. Forskriften regulerer ferdsel i visse områder; det må også frivilligheten forholde seg til. I områder med ferdselsforbud eller andre restriksjoner, må også frivilligheten søke om tillatelse til konkrete aktiviteter som krever det etter verneforskriften.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til istandsetting, skjøtsel, skilting og vedlikehold når dette er i samsvar med verneforskriften, og fremmer verneformålet. Det kan tilrettelegges for formidling av kulturminner så lenge ikke kulturminneverdiene eller naturverdiene tar skade. Det kan gis tillatelse til undersøkelser av kulturminner i forbindelse med nødvendig tilstandsregistrering eller framtidige forskningsbaserte undersøkelser etter godkjenning/veiledning av kulturminnemyndighetene.

I BS s.102 er Torbjørnshjær listet opp som et aktuelt område for tilrettelegging, og vi mener at BS ikke er til hinder for den frivillige aktiviteten på de fredede fyrstasjonene Homlungen og Torbjørnshjær i nasjonalparken. BS kan imidlertid ikke gå ut over rammene for verneforskriften. Struten er ellers ikke fredet.

Ida Rød Segerblad og Hege Rød Segerblad

Vi er gjort kjent med høringsdokumentet gjennom Herføl vel, og ønsker med dette å gi vårt svar i kraft av å være berørte grunneiere på Herføl.

I høringsdokumentet fremgår det at det på Herføl planlegges å sette opp «en stor informasjonstavle for nasjonalparken ved lekeplassen like sørvest for butikken. Skiltet bør stå ved fjellshjæret sørvest for lekeplassen. På grassletta ved lekeplassen står det i dag to løse, tradisjonelle rasteplassbord. Disse kan evt. skiftes ut med nye, tilpassede rasteplassbord som knyttes opp imot skiltet, slik at innfallsporten får en enda mer definert ramme knyttet opp mot nasjonalparkdesignet» (Besøksstrategi Ytre Hvaler nasjonalpark 2024-2030, s. 165).

Eiendommen disse planene gjelder, gnr. 30 bnr. 223 (figur 1), eies av undertegnede og er i tilknytning til vår fritidseiendom, Snøtteveien 3 (gnr. 30 bnr. 58).

Vi motsetter oss planene av følgende årsaker:

1. Der skiltet er tenkt plassert er i direkte konflikt med den mest brukte adkomsten til vår fritidseiendom Snøtteveien 3 (figur 2). Eiendommen, som opprinnelig går under navnet «Berg», ligger på en fjellknaus og det er derfor ikke en vanlig gangvei frem til eiendommen. Adkomsten går over den eiendommen som har gnr. 30 bnr. 223 og som også er i vårt eie. Å plassere et skilt her er ikke bare i konflikt med vårt eierskap til eiendommen det vil stå på, men med vår tilgang til fritidseiendommen Snøtteveien 3.
2. Delen av eiendommen som refereres til i sitatet over som «grassletta», der det foreslås nye rasteplassbord, har vi en stående avtale med Herføl Marina om at kan brukes til vinteropplag for båter. I sommersesongen klipper Herføl Marina til gjengjeld gresset på eiendommen. Marinaens rasteplassbord ender ofte opp der gjennom sommeren, som figur 2 viser, selv om de egentlig står på lekeplassen. Vi opplever allerede at besøkende på øya tar seg til rette, om det er fremmede barn som leker gjemsel i hagen vår og bruker berget som toalett til ungdommer og voksne som fester på lekeplassen/rasteplassbordene om natten, og har ingen ønsker om at det skal tilrettelegges mer for sjenerende oppførsel så tett på.

På bakgrunn av dette ser vi oss derfor nødt til å protestere mot oppsett av informasjonsskilt og møblement på vår eiendom, og undres over at noe slikt i det hele tatt kan foreslås uten at grunneier er informert.

En alternativ og bedre løsning, slik vi ser det, er å sette opp skiltet ved fergeleiet. Her er det allerede oppslagstavle, og flere steder å sitte tilhørende de næringsdrivende (Herfølrenna Kro/På Posten/Herføl Marina).

Kommentar fra nasjonalparkstyret

Vedlegget «Forslag til utforming av innfallsporter» er nettopp kun et forslag/mulighetsstudie til videre utvikling. Før de enkelte innfallsportene skal utvikles, vil man ta kontakt med grunneiere for en avklaring og tillatelse.

Innspill tas til etterretning når det gjelder innfallsporten ved fergeleiet på Herføl. Hvorvidt en alternativ løsning er å sette opp skiltet ved fergeleiet må også avklares med grunneier.

Teksten omskrives for det som berører deres eiendommer gbnr. 30/223 og gbnr. 30/58 for å rette seg etter deres uttalelse.